

Wij hier wisten nog van niks

27-7-1998

Vorige week zaterdag belde mijn schoonmoeder opeens met een bibberende stem. Of we nog leefden. Ze had op het vroege radionieuws gehoord over een enorme aardbeving en vloedgolf in het noordwesten van Papoea Nieuw Guinea. *Tsoenami*, wat een schrik! Wij, bewust verstoken van treurbuis en wegens een slechte ontvangst ook van een wereldontvanger, wisten van niets. We wonen bijna 700 kilometer van het epicentrum af en hadden de bevingen niet gevoeld. Bovendien staan hier de kopjes ook wel eens op tafel te dansen zonder dat er een aardbeving is — we hebben drie kleine kinderen en die gaan rond 7 uur naar bed, waar we soms hemel en aarde voor moeten bewegen. Zo ook vorige week vrijdag toen een *tsoenami* zeven dorpen wegsloeg.

Direct na het telefoontje van mijn schoonmoeder hebben we de computer aangezet en met het hart in de keel alle ABC- en BBC-websites gelezen over de *tsoenami*. Op zaterdag verschijnen hier geen kranten en maandag en dinsdag waren vrije dagen, waardoor we hoofdzakelijk op het web waren aangewezen voor informatie over de ramp. Af en toe belde er iemand uit Nederland op om te horen of we nog bestonden en hoorden we weer ander nieuws. In een rusteloze bui en hongerig naar informatie ben ik op een gegeven moment naar kantoor gesnel om een gedetailleerde bodemkaart van de provincie West-Sepik, thans Sandaun (*sundown*) geheten, op te halen. Die kaart is in de jaren zestig opgesteld door landgenoot H.A. Haantjens en bracht inzicht over de geomorfologie en het voorkomen van natuurgeweld in deze afgelegen provincie.

In het noorden van Papoea Nieuw Guinea is de kans op een fikse aardbeving aanzienlijk. Per vierkante breedtegraad is er eens per eeuw een kans op een beving met een kracht van 7.5 op de schaal van Richter. Bevingen van 6 of groter kunnen tien tot twintig maal per eeuw voorkomen. In het gebied rondom Sissano en Aitape zijn deze eeuw diverse aardbevingen geweest. In 1907 was er een beving waardoor een half-rond kustgebied van een paar vierkante kilometer enige meters zakte en de zee het land binnenkwam. Dat werd de Sissano-lagune waar toen in 1907, en nu weer, vele mensen in verdrinken zijn. De bevingen van vorige week vrijdag waren tamelijk krachtig. De kern van de beving was relatief ondiep gelegen (33 kilometer). Volgens een seismoloog in Port Moresby had de eerste beving om 18.48 uur een kracht van 6.5 en de tweede om 19.09 uur een kracht van 6.2 op de schaal van Richter. De bevingen veroorzaakten een verticale zeebodemverzakking van twee meter over een lengte van veertig kilometer. Bij een gelijke bevingskracht veroorzaken verticale verzakkingen meestal grotere *tsoenami's* dan diagonale verschuivingen van de aardkorst, wat de enorme vloedgolf bij Sissano verklaart.

Wat is het voor een gebied? Voor het ijs smolt van de laatste ijstijd, was de huidige kuststrook grotendeels een eiland. Potscherven gevonden in de buurt van Aitape wijzen op een bewoningsgeschiedenis van ten minste 3.500 jaar. Mannen in Aitape waren notoire krijgers die meestal een harnas van gevlochten riet droegen. Duitse kolonisten en missionarissen zetten eind 1900 voet aan wal in Aitape en dat betekende het einde van de lokale religieuze cul-

Michael Lani, een vijfjarig jongetje, herstelt in het Vanimo-ziekenhuis van de verwondingen die hij opliep in de tsoenami die het kustdorpje Sissano verwoestte (Foto Reuters)

tuur. Twintig jaar later kwamen de Australiërs en weer enige tientallen jaren later de Japanners. Die lieten in september 1945 een redelijke infrastructuur van wegen en landingsbanen achter waar tijdens de bestrijding van de ramp gebruik van gemaakt is.

Sissano lijkt een surfersparadijs met hoge golven, witte stranden en lome kokospalmen. Het begon juist een beetje internationale toeristen te trekken, want het was er prettig en veilig toeven. Mensen wonen in houten huizen met daken van sagopalmladen en eten veel vis,

WILDVREEMD

aangevuld met sago uit de mangrovebush. Het gebied is weinig ontwikkeld, er zijn amper middelbare scholen. Als gevolg daarvan zijn er weinig studenten uit de Sanduan-provincie bij ons op de universiteit in Lae.

Een nauwkeurige schatting van het aantal verdrinkenen zal er niet komen, want veel doden worden zonder identificatie begraven om cholera, tyfus, tetanus en gangreen te voorkomen. Geen rituele begrafenissen dus, hetgeen veel overlevenden zeer moeilijk valt. Omdat wilde varkens de ondiepe begraven doden weer opgroeuen, worden lijken nu met benzine overgoten en verbrand.

Drijvende lijken in de Sissano-lagune en op zee zijn ten prooi gevallen aan krokodillen en haaien. In Jayapura op Irian Jaya, zo'n 180 kilometer ten westen van het rampgebied, zijn gisteren dertig lijken aangespoeld. De hoop is nog niet opgegeven dat er nog overlevenden in de mangroves of lagune worden gevonden. Gisteren arriveerde een speciaal team uit Amerika dat met honden naar overlevenden zal zoeken. Dat team heeft ook na de bomaanslag in Oklahoma naar overlevenden gezocht.

De overlevenden zijn massaal naar hogere gronden gevlucht. Dorpen waar voorheen een paar honderd mensen woonden, worden nu bevolkt door duizenden mensen. Ze durven niet terug uit angst voor nieuwe *tsoenami's*, want er zijn nog af en toe kleine aardbevingen. Voedsel is een groot probleem aan het worden en er ontstaan spanningen tussen de verschillende stammen. Geld komt van over de gehele wereld binnen. Hopelijk zet de ambtelijke molen in Port Moresby dit snel om in concrete hulpgoederen. De economie van het land is nog steeds in een depressie als gevolg van de grote droogte door El Niño.

Het getroffen gebied is overwegend katholiek en de paus heeft aangekondigd te bidden voor de slachtoffers. Van begin af aan hebben diverse kerkelijke genootschappen zich met de opvang van overlevenden bemoeid. Er worden thans in het rampgebied evenveel zendelingen als medische specialisten binnengevloegen. Veel overlevenden die hun hele familie hebben verloren, verkeren in shocktoestand en er is dringend behoefte aan geestelijke steun. „*Food is not a problem, the only thing they now need is prayers*”, wist een der missionarissen te melden na een paar dagen hulpverlening. Laten we hopen dat de Almachtige na eerst de zondvloed te hebben gestuurd een beetje ontvankelijk is voor zulke gebeden.

ALFRED HARTEMINK